

Gandhis spinderok

Spinderokken var Gandhis mægtigste våben mod det britiske imperium, og måske det bedste eksempel på hans mesterlige sans for symbolske virkemidler.

Gandhi sad en time om dagen bag spinderokken, og opfordrede alle indere til at følge hans eksempel. Det var en praktisk handling, som alle kunne forstå og deltage i, og samtidig en handling, som var ladet med symbolik. Det var klassisk Gandhi. For normalt var det kun kvinder fra den laveste kaste, der spandt bomuld, og dermed var det en øvelse i nøjsomhed og ydmyghed, som Gandhi mente alle kunne lære af. Spinderiet var en del af den moralske oprustning af befolkningen, som han mente var forudsætningen for selvstændighed. Frigørelsen startede indefra, hos den enkelte. Hos Gandhi gik det spirituelle altid forud for det politiske.

Men spinderokken var også et politisk våben. Den udgjorde hjørnesteinen i hans Swadeshi-strategi, der stræbte mod at gøre inderne uafhængige af britiske produkter. Hvis alle indere spandt deres eget bomuld, kunne de vende ryggen til de britisk importerede tekstiler, som udgjorde den største eksportvare fra England til Indien. Kolonien ville blive et mindre lukrativt foretagende for briterne, og det ville fremskynde deres retræte. Samtidig ville det forberede inderne på materiel uafhængighed, når den politiske selvstændighed engang fulgte. Det var en filosofi, som senere var medvirkende til Indiens lukkede økonomi og høje toldmure.

Som en logisk konsekvens af Swadeshi-strategien, insisterede Gandhi på, at den ny dresscode for Kongrespartiet skulle være khadi, den lokalt producerede indiske bomuld. Selv den britisk skolede Nehru skiftede jakkesættet ud med khadi-vest. I dag er khadi den obligatoriske tøjstil for stort set alle indiske politikere, som gerne vil pryde sig med Gandhis fjer. Bortset fra at khadi ikke længere symboliserer nøjsomhed, ydmyghed og

folkelig forankring, men snarere politisk magt og korrupsion. Symboler følger med tiden.

Spinderokken var ikke kun et politisk våben og et symbol, der fængede masserne, det indkapslede også Gandhis vision for fremtidens Indien, hvor landsbyen var det bærende element. Små landsbyer med småbrug og egen spinderok, hvor folket levede det nøjsomme liv i pagt med gud.

Ikke overraskende, delte Gandhi ikke Nehrus begejstring for femårsplaner, kraftværker og sværindustri. Han afviste moderne teknologi med en stædig, der i øvrigt kostede hans kone livet. Da hun fik lungebetændelse, forbød han lægerne at give hende indsprøjtninger med antibiotika. Han troede ikke på baciller og var modstander af kanyler. Et stik i armen stred mod han ikke-voldsprincipper.

Gandhis afvisning af det moderne var også en afvisning af den vestlige civilisation til fordel for hans anskuelse af den østlige. Igen var spinderokken et passende symbol: Østens manuelle og nærmest meditative fremstilling af små mængder naturligt tekstil, som passede til den enkeltes behov, contra Vestens masseproduktion af syntetiske stoffer på store fabrikker.

Gandhis afvisning af det vestlige tankegods strakte længere end produktionsmetoder. Han afviste også idéen om nationalstaten, det parlamentariske demokrati og politiske partier. Han forestillede sig et Indien af løst sammenhængende landsbyer, hvor landsbyrådet var den øverste myndighed. Kongrespartiet skulle ikke være et politisk parti, men opløse sig selv, og omdannes til en græsrodsbevægelse, der var aktiv i landsbyerne. Han ønskede heller ikke en stærk statsmagt. Den skulle reduceres til et minimum, og kun varetage funktioner, der var absolut nødvendige for nationens virke. Gandhi og Nehru var uenige om det meste på nær drømmen om pluralismen.

Da Gandhis døde i 1948, mistede spinderokken sin magi.

Egentlig skulle den have prydet det ny indiske flag, men til sidst valgte man Ashokas hjul, hentet fra Indiens mægtigste hinduistiske hersker (der godt nok lod sig omvende til buddhisme, da han erkendte sine egne blodtørstige synder...). Hjulet symboliserer borgerens pligt og samfundets fremdrift. Det var lagt mere i Nehrus ånd.